

INFORMÁCIA PRE VEREJNOSŤ

Obsah tejto informácie je organickou súčasťou problematiky civilnej ochrany, poslaním ktorej je chrániť život, zdravie a majetok a utvárať podmienky na prežitie pri mimoriadnych udalostiach. Mimoriadnou udalosťou (MU) sa rozumie živelná pohroma, havária, katastrofa alebo teroristický útok.

Obec **Veľké Úľany** v súlade s § 15, ods. 1 písm. a) a § 15a, ods. 1) a 2) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov zverejňuje informácie o zdrojoch ohrozenia, rozsahu ohrozenia, následkoch na postihnutom území, o spôsobe varovania obyvateľstva a záchranných prácach, úlohách a opatreniach a podrobnostiach o tom, kde sa dajú získať ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva a s civilnou ochranou.

Rozhodujúca časť tejto informácie vychádza z údajov uvedených v dokumente odboru krízového riadenia Okresného úradu Galanta pod názvom „VÝPIS Z ANALÝZY možného vzniku mimoriadnej udalosti v okrese Galanta“, č.OÚ-GA-OKR-2015/000953-2 zo dňa 12.03. 2015.

Informácie o zdrojoch ohrozenia a o možnom rozsahu mimoriadnej udalosti a následkov na postihnutom území

ŽIVELNÉ POHROMY :

Živelná pohroma je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k nežiaducemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pri ktorej môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo pôsobia ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie alebo na majetok.

Zdroj :Povodne a záplavy z povrchových vodných tokov

Lokálne povodne predstavujú významné riziko ohrozenia obyvateľstva a majetku.

Môžu vzniknúť z dôvodu intenzívnej zrážkovej činnosti, hromadenia sa vody z topiaceho sa snehu, zvýšením hladiny spodnej vody ale aj vytvorením prekážok v koryte vodného toku, resp. z iných dôvodov..

Rozsah MU : Malé vodné toky , umelo vytvorené kanály, povodne a záplavy vznikajúce z horeuvedených dôvodov pre obec neznamenajú vážnejšie ohrozenie.

Zdroj : Veľké lesné požiare

Lesy sú zachované hlavne v inundačnom území rieky Váh a Malý Dunaj. Okrem priameho nebezpečenstva ohňa môže spôsobiť nepriaznivý vplyv na obyvateľstvo a životné prostredie aj tvorba hustého dymu v prípade ich požiaru.

Rozsah MU : Ohrozenie územia obce lesným požiarom je málo pravdepodobný.

Zdroj : Seizmická činnosť

Podľa údajov Geofyzikálneho ústavu SAV Bratislava z pozorovaných zemetrasení na území Slovenska za obdobie rokov 1034 - 1990 územie obvodu Galanta nie je ohrozené seizmickou činnosťou.

Rozsah MU : Obec Veľké Úľany seizmickou činnosťou nie je ohrozená.

Zdroj :Zosuvy pôdy, skál a lavín

Z reliéfu a geologického zloženia vyplýva, že na území obce sa nevyskytujú žiadne priestory hroziace zosuvom pôd, skál a padaním lavín.

Rozsah MU : Územie obce zosuvmi pôdy, skál a lavín nie je ohrozené.

Zdroj : Výchrice (veterné smršte)

Rozsah MU : Veterné smršte sa môžu vyskytnúť, v závislosti od počasia, v ktorejkoľvek lokalite obce Veľké Úľany.

Zdroj : Snehové kalamity

Rovinatý charakter územia regiónu a nedostatok prirodzených vetrolamov zapríčiňujú v zimnom období častý výskyt snehových kalamít, hlavne na cestných úsekoch kolmých na prevládajúce smery vetra. Región Galanta je rovinatý bez zvlášť nebezpečných úsekov komunikácií. Zložitá dopravná situácia sa môže vytvoriť v dôsledku cestných havárií, alebo v zimnom období na úsekoch s nebezpečenstvom tvorby snehových závejov.

Rozsah MU : Dlhodobé skúsenosti ukazujú, že so snehovými kalamitami je možné uvažovať len v ojedinelých prípadoch lokálne na periférnych častiach obce resp. na štátnej ceste II/510 po trase Jelka- Veľké Úľany –Sládkovičovo, ďalej na cestách III.triedy č.5727 v úseku Veľké Úľany – Nové Osady, resp.na ceste č.57214 v úseku Veľké Úľany – Jánovce.

Zdroj : Zvýšenie hladiny podzemných vôd

Z mimoriadnych javov poveternostného alebo klimatického charakteru dlhotrvajúce dažde môžu spôsobiť zvýšenie hladiny spodných vôd.

Rozsah MU : V obci by mohlo dôjsť k zaplaveniu nižšie položených miest a pivníc rodinných domov, ktoré sú skonkretizované so súčasným riešením ochranných opatrení v Povodňovom pláne záchranných prác.

HAVÁRIE

Havária je mimoriadna udalosť, ktorá spôsobí odchýlku od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku čoho dôjde k úniku nebezpečných látok alebo k pôsobeniu iných ničivých faktorov, ktoré majú vplyv na život, zdravie alebo na majetok.

Zdroj :Objekty nakladajúce s nebezpečnými látkami (ďalej len „NL“)

Medzi stacionárne zdroje patria právnické a fyzické osoby – podnikatelia (podniky), ktorí svojou činnosťou môžu ohroziť život, zdravie alebo majetok. Sú to podniky skladujúce resp. manipulujúce s nebezpečnými chemickými látkami, ktoré v prípade havárie môžu spôsobiť ohrozenie pre svoje okolie. Na území nášho obvodu patria sem :

1. Mraziarne a.s. Sládkovičovo

- prevádzkujúce chladiaco - mraziaci systém na báze amoniaku ako chladiaceho média.
(hranica oblasti ohrozenia do 1 000 m)

2. Hubert J.E. s.r.o. Sereď

- prevádzkujúci chladiace zariadenie s amoniakom. (hranica oblasti ohrozenia 30 m)

Z horeuvedených údajov je evidentné, že naša obec týmito látkami nie je ohrozená. Nebezpečenstvo v tejto súvislosti nehrozí ani z objektu Duslo a.s. Šaľa

Rozsah MU : V obci Veľké Úľany sa nenachádza žiadny objekt, ktorý by vo svojej výrobnnej činnosti pracoval s nebezpečnými látkami.

Zdroj : Preprava nebezpečných látok

Preprava nebezpečných látok sa realizuje po železnici a po cestných komunikáciách. Zdroje sú určené teda **prepravnou trasou**. Označenie trás je centrálné ustanovené. Najbližšie trasy k našej obci sú označené značkou

C7 - Senec - Sládkovičovo – Galanta – Šaľa

Z4 - Bratislava –Galanta –Šaľa (Štúrovo alebo Komárno)

Rozsah MU : Čas vzniku, typ ani podmienky takýchto udalostí nie je možné jednoznačne vopred stanoviť. Ohrozenie môže vzniknúť v okolí železničných tratí resp. cestných komunikácií, ktoré sú vzdialené od našej obce na kilometre. Z uvedeného vyplýva, že ohrozenie Veľkých Úľan nebezpečnou látkou uniknutou pri preprave je nepravdepodobné.

KATASTROFY

Katastrofa je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k narastaniu ničivých faktorov a ich následnej kumulácii v dôsledku živeľnej pohromy a havárie

Zdroj : Radiačná havária jadrového zariadenia (JZ)

Významným stacionárnym zdrojom možnej katastrofy je **JZ V2 Jaslovské Bohunice**. V prípade havárie môžu uniknúť rádioaktívne látky do ovzdušia i vody s nutnosťou realizovať ochranné opatrenia a dlhodobým poškodením životného prostredia.

Rozsah MU : Oblasť ohrozenia pre prípad nehody alebo havárie jadrového zariadenia sa člení na pásma A, B, C a na 16 sektorov s veľkosťou stredového uhla 22,5 stupňa, pričom stred prvého sektora je orientovaný na sever. Pre JZ V2 sú stanovené nasledujúce vzdialenosti:

- *pásmo A: do 5 km, pásmo B: od 5 do 10 km, pásmo C: od 10 do 21 km.*

Teritórium obvodu Galanta sa nachádza svojou severnou časťou iba v pásme C v okolí JZ V2, v ktorom sa nachádzajú štyri obce.(Šalgočka, Vinohrady, Zemianske Sady a Sereď. Obec Veľké Úľany medzi ne nepatrí, **jej územie radiačnou haváriou nie je ohrozené.**

Zdroj : Pretrhnutie hrádze vodnej stavby

Vodné stavby L. Mara, Kráľová a H. Orešany v prípade porušenia predstavujú plošne veľké potenciálne ohrozenie.

Rozsah MU :

1. *Liptovská Mara – ohrozené sú : Šintava, Sereď, V.Mača, M.Mača, Gáň, Sládkovičovo, Nebojsa, Kajal*
2. *Kráľová – ohrozené sú obce : Šoporňa, Kajal, Topoľnica, Váhovce, Garažd*
3. *Horné Orešany – ohrozené sú obce : Hoste, Malá Mača a Sládkovičovo*

Prielomovou vlnou po porušení vodných stavieb obec Veľké Úľany nie je ohrozená.

Zdroj : Ohrozenie spôsobené leteckou prevádzkou

Nad teritórium okresu Galanta vedie letová trasa v úseku medzi Bratislavou a Štúrovom a okrajovo tiež trasa v úseku Bratislava – Nitra. V regióne sa nachádza jediné letisko v Sládkovičove, slúžiace na vzlet a pristávanie malých lietadiel pri vykonávaní leteckého postrekovania poľnohospodárskych plodín, alebo pre športovo rekreačné účely. Vrtuľníkový pristávací priestor je vybudovaný v areáli NsP Svätého Lukáša v Galante.

Rozsah MU : Čas, miesto a rozsah možnej leteckej havárie nie je možné predvídať.

Zdroj : Riziká možnej kumulácie rôznych druhov mimoriadnych udalostí

Kumuláciou účinkov zdrojov ohrozenia (prielomová vlna, radiačná havária, únik nebezpečnej látky)môžu byť na území obvodu viacnásobne ohrozené niektoré priestory.

Rozsah MU : mestá a obce Sereď, Sládkovičovo, Kajal, Malá Mača a Mraziarne a.s. Sládkovičovo. Obec Veľké Úľany kumulovanými účinkami MU nie je ohrozená.

Zdroj : Teroristické útoky

Útoky môžu byť vykonané klasickými zbraňami, alebo zbraňami hromadného ničenia (jadrové, chemické a biologické). Ohrozenie môže vzniknúť pri ich preprave, počas vojnového konfliktu, alebo náhodne.

Rozsah MU - možné ciele terorizmu sú najmä:

- ❖ priestory s veľkou kumuláciou osôb (školy, pošty, úrady, kultúrne zariadenia),
- ❖ priestory s nútenou ventiláciou vzduchu (veľké obchody, hypermarkety),
- ❖ vodné zdroje,
- ❖ potraviny,
- ❖ iné dôležité objekty a miesta(kiná, stanice, štadióny a pod.)

Nebezpečné vlastnosti a označenie látok, ktoré môžu spôsobiť mimoriadnu udalosť

AMONIAK

➤ chemický vzorec	NH ₃
➤ UN kód (identifikačné číslo látky)	1005
➤ Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečia)	268

Základná charakteristika

Pri bežnom tlaku a teplote je amoniak toxický, bezfarebný plyn (teplota varu za normálnych podmienok je -33,5°C) s charakteristickým prenikavým, ostrým, silne dráždivým zápachom. Amoniak je zásaditá žieravina, v kvapalnej forme pôsobí leptavo. Vďaka svojej hustote 0,771 kg.m⁻³ je zhruba o polovicu ľahší ako vzduch. Skladuje sa skvapalnený pod tlakom. Je veľmi dobre rozpustný vo vode, s kyselinami reaguje za vzniku amónnych solí. Má silné korozívne účinky voči kovom, hlavne voči zliatinám medi.

Dopady na zdravie človeka, riziká

Vo všeobecnosti možno amoniak charakterizovať ako látku toxickú, ktorá však vďaka svojmu prenikavému zápachu, upozorňuje včas na svoju prítomnosť, väčšinou nepredstavuje výrazné riziko pre človeka.

Krátkodobá expozícia amoniaku môže dráždiť aj popáliť kožu a oči, s rizikom trvalých následkov. Môže spôsobiť podráždenie nosnej sliznice, úst, hltana, spôsobuje kašeľ a dýchacie problémy. Expozícia s vyššími koncentráciami amoniaku môže spôsobiť aj zavodenie pľúc (edém) a vážne dýchacie problémy. Pri koncentrácii vyššej než 0,5 % objemových (asi 3,5 g.m⁻³) je i krátkodobá expozícia smrteľná. Pri styku so skvapalneným amoniakom vznikajú ťažké omrzliny. Koncentrácia 0,25% objemových pár vo vzduchu je nebezpečná pri vdychovaní po dobu 30 min.

Dopady z hľadiska životného prostredia

Vo vzťahu k životnému prostrediu ide o látku nebezpečnú. Amoniak je veľmi toxický pre vodné organizmy (predovšetkým ryby), pričom zohráva významnú rolu jeho veľmi dobrá rozpustnosť vo vode. Môže zmeniť pH - hodnotu ekologických systémov, spôsobuje okysľovanie pôd a podporuje eutrofizáciu vôd (premnoženie rias a siníc).

CHLÓR

➤ chemický vzorec	Cl ₂
➤ UN kód (identifikačné číslo látky)	1017
➤ Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečenia)	268

Základná charakteristika

Chlór je žltozelený, nehorľavý plyn štiplavého zápachu, 2,5-krát ťažší ako vzduch, jedovatý a žieravý. Pri styku s vlhkým vzduchom tvorí hmlu (reaguje s vodnou parou). V kvapalnom skupenstve má oranžovožltú farbu. Zlučuje sa s takmer všetkými prvkami, prudko reaguje s organickými látkami.

Dopady na zdravie človeka, riziká

Chlór je nebezpečná, jedovatá látka s vysokými dráždivými a dusivými účinkami. Pri vdychovaní dráždi oči, dýchacie cesty a pokožku. Nadýchanie plynu spôsobuje ťažké podráždenie dýchacích ciest a pľúc, bolesti v hrdle, kašeľ, dýchavičnosť, dusenie, nutkanie na zvracanie, opuch hrtana a pľúc, bolesť hrudníka a pľúcny edém, ktorý sa môže prejaviť s oneskorením dvoch dní. Kontakt s kvapalinou spôsobuje

začervenanie kože (tvorba pľuzgierov, popáleniny), pri dlhodobej práci môže dochádzať k uhrovnosti (chlórové akné). Krátkodobý účinok: koncentrácia 0,1 % počas 10 minút pôsobí smrteľne.

Dopady z hľadiska životného prostredia

Jedovatá látka, nebezpečná pre životné prostredie. Chlór je veľmi jedovatý pre vodné organizmy. Pri väčších únikoch látky je, vzhľadom na jeho hustotu, potrebné zabrániť natečeniu média do kanalizácie, vodných tokov a vodných nádrží.

KYSELINA CHLOROVODÍKOVÁ

➤ chemický vzorec	HCl
➤ UN kód (identifikačné číslo látky)	1789
➤ Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečenstva)	80

Základná charakteristika

Chlorovodík je bezfarebný plyn s bodom varu $-85,1\text{ }^{\circ}\text{C}$. Po rozpustení vo vode reaguje silne kyslo a je označovaný ako kyselina chlorovodíková, technický názov kyselina soľná. Je dymivá, odparuje sa z nej plynný chlorovodík. Je to číra bezfarebná až svetložltá kvapalina s ostrým štipľavým zápachom. Kvapalina sa ľahko odparuje a tvorí silne leptavú zmes, ktorá je ťažšia ako vzduch. Látka reaguje s mnohými kovmi za tvorby ľahko zápalného vodíka. Pri kontakte s hydroxidmi môže nastať prudká reakcia.

Dopady na zdravie človeka, riziká

Veľmi nebezpečná látka, jej pary spôsobujú ťažké a bolestivé poleptanie kože, veľmi vážne popáleniny očí, dýchacích ciest a pľúc až edém hlasiviek a pľúcny edém. Pľúcny edém môže vzniknúť s oneskorením až dva dni. Po vdýchnutí pár je preto vždy nutné lekárske vyšetrenie. Kontakt s kvapalinou spôsobuje silné poleptanie zasiahnutých častí tela. Silné dráždenie ku kašľu, mohutné slzenie, pichľavé bolesti na koži. Pri požití dochádza k poleptaniu zažívacieho traktu. Aj malé množstvo vyvoláva pľúcnu bolesť, zovretie hrdla, zvracanie a šokový stav. Väčšie dávky spôsobujú rozsiahlu deštrukciu, perforáciu žalúdka a smrť. Koncentrácia 0,15 % pôsobí po niekoľkých minútach smrteľne.

Dopady z hľadiska životného prostredia

Pri úniku tejto žieravej kvapaliny môže dôjsť k uvoľneniu silno leptavej hmly, ťažšej než vzduch. Výrazne znižuje pH (zvyšuje kyslosť) prírodných systémov, do ktorých prenikne. Je veľmi nebezpečná pre ryby a vodné organizmy.

AUTOMOBILOVÝ BENZÍN

➤ UN kód (identifikačné číslo látky)	1203
➤ Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečia)	33

Základná charakteristika

Bezfarebná až bledožltá prchavá a mimoriadne horľavá kvapalina s typickým benzínovým zápachom. Pary benzínu so vzduchom tvoria výbušnú zmes.

Dopady na zdravie človeka, riziká

Benzín je škodlivý pri vdýchnutí, pri kontakte s pokožkou a po požití. Príznaky a symptómy: podráždenie kože (pocit pálenia, sčervenania, opuch, odmastenie pokožky sprevádzané dermatologickými zmenami), podráždenie očí (sčervenanie a pocit rezania), podráždenie dýchacích orgánov (kašeľ, sípavé dýchanie, ťažkosti pri dýchaní, krátky dych), zvýšená teplota. Dýchacie problémy môžu pretrvávať niekoľko hodín po expozícii. Má narkotické účinky, vdychovanie vysokých koncentrácií výparov môže pôsobiť na

centrálnu nervovú sústavu a prejavíť sa stratou orientácie, bolesťou hlavy, nevoľnosťou. Dlhodobé vdychovanie môže spôsobiť bezvedomie a smrť. Dopady na krvotvorbu: anémia, znížená imunita. Dopady na periférnu nervovú sústavu: nestála chôdza, slabosť svalov. Dopady na sluchové orgány: dočasne slabší sluch, hučanie v ušiach.

Dopady z hľadiska životného prostredia

Benzín je toxický pre vodné organizmy. Vo vode slabo rozpustný, môže spôsobiť dlhodobé nepriaznivé účinky vo vodnom prostredí.

PROPÁN – BUTÁN

➤ UN kód (identifikačné číslo látky)	1965
➤ Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečia)	23

Základná charakteristika

Propán – bután je bezfarebný horľavý a výbušný plyn, sladkastého zápachu, pri použití odorantu ako varovnej látky má charakteristický merkaptánový zápach (po síre). Používa sa na vykurovanie a pohon motorových vozidiel a priemyselné využitie spaľovaním v špeciálnych horákoch.

Dopady na zdravie človeka, riziká

Vdychovanie nízkej koncentrácie plynu so vzduchom má mierne narkotické účinky na centrálnu nervovú sústavu, ktorá vedie k depresiám. Vdychovanie vysokej koncentrácie plynu so vzduchom môže spôsobiť kómu, ktorej predchádza stav podobný opitosti a strata svalovej koordinácie. Narkotické účinky sa prejavujú až pri koncentráciách ďaleko vyšších, ako je medza zápalnosti.

Vzhľadom k tomu, že môže vo vzduchu nahradiť kyslík, pôsobí ako jednoduchý asfyziant (látka spôsobujúca dusenie).

V prípade nadýchnutia postihnutého treba premiestniť zo zamoreného priestoru na čerstvý vzduch. Udržiavať v teple a pokoji. Pri ťažších prípadoch použiť dýchací prístroj. Ak postihnutý nedýcha, je treba zaviesť umelé dýchanie z úst do úst, prípadne umelé dýchanie s vonkajšou masážou srdca. Privolať lekára. Zachraňujúci musí dbať na vlastnú bezpečnosť.

Pri zasiahnutí pokožky, alebo očí kvapalným plynom dochádza k odparovaniu plynu pri cca – 22 °C ku vzniku studených popálenín/omrzlín. Takto postihnuté miesto je potrebné minimálne 15 minút oplachovať vodou. Uvedomte si, že aj drobné povrchové popáleniny vyžadujú sterilné ošetrenie pri poskytovaní prvej pomoci a definitívne ošetrenie v lekárskej ambulancii.

Opatrenia pri úniku:

- pokúsiť sa zastaviť unikanie plynu (uzatvorenie prívodu),
- opustiť zamorený priestor,
- zabezpečiť dostatočné vetranie,
- odstrániť zdroje požiaru,
- v zamorenom priestore zákaz používať iskriace náradie a prístroje,
- nezapínať alebo vypínať elektrické osvetlenie,
-

Dopady z hľadiska životného prostredia

Propán – bután je ťažší ako vzduch. Vykonať opatrenia k zabráneniu vniknutiu do kanalizácie, pivníc, podzemných priestorov, preliačín a jám vyskytujúcich sa pod úrovňou terénu.

KYSELINA SÍROVÁ

Číslo látky (UN-kód): 1830

Číslo nebezpečnosti (Kemlerov kód): 80)

Charakteristika a nebezpečné vlastnosti

Bezfarebná, bez zápachu, hygroskopická, s vodou dobre miešateľná, jedovatá kvapalina. Jej pary sú ťažšie ako vzduch. Látka nesmie prísť do styku s vodou, alkalickými kovmi, amoniakom, oxidmi fosforu, fosforom, lúhmi, kyselinami, hydridmi, permanganátmi, dusičnanmi, karbidmi, organickými rozpúšťadlami, a. i..

Pary spôsobujú silné dráždenie, resp. poleptanie očí, dýchacích ciest a pokožky. Styk s kvapalinou vedie k vážnemu poškodeniu tkanív (najťažšie formy chemických popálenín III. stupňa až hĺbkové zuhoľnatenie postihnutých častí. Koncentrovaná kyselina odvodňuje a spôsobuje bolestivé rany. Príznaky - pálenie očí a pokožky, nosnej a hrtanovej sliznice, silné dráždenie na kašeľ, dýchacie ťažkosti, pri požití prudká páľivá bolesť dutiny ústnej a zažívacieho traktu, bolesti brucha, črevné a žalúdočné poruchy, nevoľnosť, zvracanie až šokový stav.

Ekologické informácie: je toxická pre ryby a planktón, aj v zriedenej forme má žieravé účinky, nespôsobuje biologický nedostatok kyslíka, znehodnocuje zdroje pitných, povrchových vôd a pôdu, posúva hodnoty pH. Škodlivinu je zakázané vypúšťať do akýchkoľvek zdrojov vôd a do pôdy.

KYSELINA DUSIČNÁ

- UN kód (identifikačné číslo látky) : 2031

- Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečia) : 885

Charakteristika a nebezpečné vlastnosti

Nehorľavá, bezfarebná až hnedá, štiplavo páchnuca, s vodou neobmedzene miešateľná, na vlhkom vzduchu dymiaci jedovatá kvapalina ťažšia ako voda. Je stála iba v zriedenom stave. Vyvíja na vzduchu vysoko jedovaté hnedé až žlté pary, ktoré sú ťažšie ako vzduch. Reaguje s kovmi za vzniku vodíka a nitróznych plynov, pri styku s horľavými resp. organickými látkami hrozí nebezpečenstvo vzniku samovznietenia.

Pary spôsobujú ťažké poleptanie očí, dýchacích ciest, pľúc i kože. V ťažkých prípadoch je možný edém pľúc. Môže sa prejaviť s oneskorením až do 2 dní. Pri nadýchaní je preto v každom prípade potrebné lekárske ošetrenie. Vysoké koncentrácie pár (nitróznych plynov) spôsobujú poruchy centrálného nervového systému. Styk s tekutinou vedie k ťažkému poleptaniu zasiahnutých častí tela. Rany sa hoja neobyčajne pomaly. Príznaky: pálenie a bolesti očí, slizníc - nosných, hltanových a kože, dýchavičnosť. Kyselina dusičná je nebezpečná pre zdroje pitnej vody. Je toxická pre ryby a planktón.

PENTÁN

- UN kód (identifikačné číslo látky) : 1265
- Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečia) : 33

Charakteristika a nebezpečné vlastnosti

Pentán je veľmi horľavá prchavá bezfarebná kvapalina bez zápachu, prípadne benzínového zápachu. Je ľahší ako voda, vo vode málo rozpustný. Pary sú ťažšie ako vzduch (relatívna hustota pár = 2,49). Výpary môžu tvoriť so vzduchom výbušnú zmes pri normálnych teplotách. Môže sa elektrostaticky nabíjať. Reaguje s oxidačnými činidlami. Pri úniku do kanalizácie hrozí nebezpečenstvo výbuchu.

Vysoké koncentrácie pár majú narkotický účinok, môžu spôsobiť ospalosť alebo závraty a poruchy srdcového rytmu. Dlhodobé vdychovanie môže vyvolať edém a zápal pľúc. Kvapalina dráždi oči a pokožku. Opakovaná expozícia môže spôsobiť vysušenie alebo popraskanie pokožky. Symptómy: únava, bolesti hlavy, závrat, poruchy srdcového rytmu, bezvedomie, zastavenie dýchania.

Ak prenikne do pôdy alebo vody, môže ohroziť dodávku pitnej vody. Pentán je jedovatý pre vodné organizmy. Vo vodnej zložke životného prostredia môže spôsobiť dlhodobé nepriaznivé účinky.

ANILÍN

- UN kód (identifikačné číslo látky) : 1547
- Kemlerov kód (identifikačné číslo nebezpečia) : 60

Charakteristika a nebezpečné vlastnosti

Jedovatá olejovitá bezfarebná až nahnedlá kvapalina s charakteristickým aromatickým zápachom, ťažšia ako voda. Na svetle hnedne. Vo vode je čiastočne rozpustná a tvorí s ňou jedovatú zmes. Prudko reaguje pri styku s oxidačnými činidlami a kyselinami. Je horľavá. Pri silnom zahriatí alebo požiarí sa rozkladá za vzniku vysoko jedovatých pár, ktoré obsahujú nitrózne plyny. Pary sú ťažšie ako vzduch a v určitom rozmedzí koncentrácie vytvárajú so vzduchom výbušnú zmes.

Kvapalina aj pary sa vstrebávajú i kožou. Anilín je silný krvný jed. Mení krvné farbivo (vzniká methemoglobulín) a poškodzuje červené krvinky (hemolýza). Následkom je poškodenie ľadvín a pečene. Počiatočný pocit dobrej pohody (anilínové opojenie) zvädza považovať situáciu za nevinnú. Alkohol nebezpečne zvyšuje jedovatosť anilínu. Pri väčších otravách sa prejavujú účinky na nervový systém. Pri ťažkej otrave nastáva hlboké bezvedomie. Príznaky: modré sfarbenie (cyanóza) začínajúce sa na perách a pod nechtami, veselá nálada, silné bolesti hlavy, nevoľnosť, zvracanie, slabosť, závrate, možné poruchy srdcového rytmu, podráždenie močového mechúra, krvavý moč, problémy s dýchaním, eventuálne kŕče, bezvedomie.

Informácie o spôsobe varovania obyvateľstva a o záchranných prácach

1. Varovanie obyvateľstva

Varovanie obyvateľstva sa vykonáva varovnými signálmi:

- a) „**VŠEOBECNÉ OHROZENIE**“, t. j. **dvojminútovým kolísavým tónom sirén** pri ohrození alebo vzniku mimoriadnej udalosti ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.
- b) „**OHROZENIE VODOU**“ t. j. **šestminútovým stálym tónom sirén** pri ohrození ničivými účinkami vody

Koniec ohrozenia sa vyhlasuje signálom „**KONIEC OHROZENIA**“, t. j. **dvojminútovým stálym tónom sirén** bez opakovania.

Varovný signál a signál koniec ohrozenia sa následne dopĺňajú **hovorenou informáciou** prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov, ktorá by mala obsahovať predovšetkým informácie o čase vzniku a druhu mimoriadnej udalosti, o predpokladanom rozsahu ohrozenia a pokyny pre obyvateľstvo.

Pre varovanie obyvateľstva obce V. Úľany sú k dispozícii elektromotorické sirény v počte 3 ks. Ich pravidelným preskúšaním dvojminútovým stálym tónom po predchádzajúcom informovaní obyvateľstva o čase skúšky sú udržiavané v prevádzkyschopnom stave.

V súlade s § 16 ods. 1 písm. g) a h) zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov **hlásnu službu** (varovanie obyvateľstva a vyznenie osôb činných pri riešení mimoriadnej udalosti a obcí o ohrození) pre svojich zamestnancov, osoby prevzaté do starostlivosti, iné osoby a obce, ktoré bezprostredne ohrozujú **,-zabezpečujú právnické osoby a fyzické osoby podnikatelia**, ktorí svojou činnosťou môžu ohroziť, život, zdravie alebo majetok (napr. prevádzkovatelia objektov nakladajúcich s nebezpečnými látkami, prevádzkovatelia vodných stavieb atď.).

Pre zabezpečenie varovania obyvateľstva, vlastných zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti sú títo prevádzkovatelia povinní na území ohrozenom nebezpečnou látkou budovať samostatný systém varovania obyvateľstva tzv. **autonómny systém varovania** .

V súlade s § 15 zákona NR SR č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami, hlásna povodňová služba prijíma a poskytuje informácie súvisiace s možným vznikom povodňovej situácie alebo vznikom mimoriadnej udalosti, na základe ktorých sa s využitím informačného systému civilnej ochrany zabezpečí včasné varovanie obyvateľstva. Túto službu zabezpečuje ministerstvo vnútra, obvodné úrady v sídle kraja, obvodné úrady a obce.

V prípade iných mimoriadnych udalostí, ktoré môžu vzniknúť v rámci územného obvodu Galanta sa varovanie obyvateľstva zabezpečuje varovacou sieťou civilnej ochrany prostredníctvom Obvodného úradu Galanta a obcí.

2. Záchranné práce

Po vzniku mimoriadnej udalosti sa vykonávajú záchranné práce ako činnosti na záchranu života, zdravia osôb a záchranu majetku, ako aj na odsun z ohrozených alebo postihnutých priestorov. Súčasťou záchranných prác sú činnosti na zamedzenia šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti a vytvorenie podmienok na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.

Postupy a opatrenia pre organizovanie a vykonávanie záchranných prác pre prípad vzniku MU v podmienkach obce sú skonkretizované v dokumente pod názvom „Dokumentácia na zabezpečenie záchranných prác“.

2.1 Riadenie záchranných prác

Záchranné práce vo vlastných alebo v užívaných priestoroch riadi právnická osoba alebo fyzická osoba- podnikateľ.

Obec na čele so starostom riadi záchranné práce na území obce, ak tieto nepatria do pôsobnosti orgánov štátnej správy, právnických osôb alebo fyzických osôb – podnikateľov. Pri riadení záchranných prác môže uložiť povinnosti PO, FO – podnikateľom a takisto fyzickým osobám na plnenie osobných úkonov resp. poskytnutie vecných prostriedkov.

Pre prípad vzniku **akejkoľvek mimoriadnej udalosti** sa vykonávajú najmä tieto činnosti:

- varovanie obyvateľstva a vyznenie osôb ohrozených mimoriadnou udalosťou a pri zmenách situácie počas vykonávania záchranných prác,
- vykonávanie prieskumu a pozorovania na postihnutom území s cieľom vyhľadať postihnuté osoby a vyznačiť životu nebezpečné úseky,
- vyslobodzovanie postihnutých osôb z trosiek zničených a narušených budov, vrakov dopravných prostriedkov, z horiacich budov a pod.,
- zabezpečenie prívodu vzduchu a vody osobám v zavalených priestoroch,
- poskytovanie prvej predlekárskej pomoci a neodkladnej zdravotníckej starostlivosti zraneným osobám vrátane odsunu postihnutých do zdravotníckych zariadení (vykonávajú príslušníci hasičského záchranného zboru a rýchlej lekárskej pomoci),
- lokalizácia a likvidácia požiarov ohrozujúcich postihnuté osoby a nasadené sily a prostriedky,
- vykonávanie hygienickej očisty postihnutých osôb,
- regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov na postihnutom území s dôrazom na zamedzenie vstupu osôb a techniky do ohrozenej oblasti,
- uzavretie postihnutého územia,
- odsun nezranených osôb z postihnutého územia,
- núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie osôb, ktoré sú následkom mimoriadnej udalosti bez základných životných potrieb,
- pozorovanie postihnutého územia,
- poskytnutie veterinárnej pomoci postihnutým zvieratám a vykonanie veterinárnej očisty,
- uvoľňovanie určených cestných komunikácií a železničných tratí, vytvorenie priechodov a prejazdov potrebných na vykonávanie záchranných prác,
- zachytávanie ropných produktov na vodných plochách a tokoch,
- identifikácia, odsun usmrtených osôb,
- psychologická a duchovná pomoc.

2.2. Záchranné práce pri povodniach - Povodňové záchranné práce

- (1) Povodňové záchranné práce sa vykonávajú na záchranu životov, zdravia, majetku, kultúrneho dedičstva a životného prostredia v čase nebezpečenstva povodne, počas povodne a po povodni na povodňou ohrozených územiach a na povodňou zaplavených územiach.
- (2) Povodňové záchranné práce riadi obec, obvodný úrad alebo obvodný úrad v sídle kraja podľa osobitného predpisu. Vykonávanie zásahov povodňových záchranných prác riadi okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru alebo krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru do času, kým riadenie neprevezme obec, obvodný úrad alebo obvodný úrad v sídle kraja.
- (3) Povodňovými záchrannými prácami okrem povodňových záchranných prác podľa odseku 1 sú:
 - a) hlásna povodňová služba,
 - b) ochrana a zachraňovanie majetku vrátane prípadného predčasného zberu úrody ohrozenej povodňou,

- c) odsun nebezpečných látok z predpokladaného dosahu záplavy územia povodňou,
 - d) provizórne dopravné sprístupnenie oblasti, ktorá bola povodňou odrezaná, vrátane výstavby provizórnych mostných objektov alebo lávok,
 - e) ochrana vodných zdrojov a rozvodov pitnej vody, elektrickej energie, plynu a telekomunikačných sietí pred poškodením povodňou,
 - f) evakuácia,
 - g) dezinfekcia studní, žúmp, obytných priestorov a odvoz a zneškodňovanie uhynutých zvierat a iných odpadov,
 - h) zabezpečenie verejného poriadku na území postihnutom povodňami,
 - i) odstraňovanie naplavenín z domov a z iných objektov, verejných priestranstiev a z komunikácií,
 - j) zabezpečovanie poškodených stavieb proti zrúteniu alebo ich asanácia,
 - k) iné práce na záchranu životov, zdravia, majetku, kultúrneho dedičstva a životného prostredia vykonané na príkaz obce, orgánu ochrany pred povodňami počas III. stupňa povodňovej aktivity alebo na príkaz obvodného úradu, obvodného úradu v sídle kraja alebo obce podľa osobitného predpisu počas mimoriadnej situácie.
- (4) Povodňové záchranné práce sa začínajú vykonávať od vyhlásenia III. stupňa povodňovej aktivity a sú ukončené do času odvolania II. stupňa povodňovej aktivity.

Úlohy a opatrenia po vzniku mimoriadnej udalosti

Orgány obce na vznik MU musia prijatím a realizovaním rôznych opatrení pružne reagovať. Bez meškania treba posúdiť situáciu a stav na území obce, (varovanie a vyznenie, rozsah následkov - počet ohrozených a postihnutých, škody na majetku, sily a prostriedky na riešenie MU) , zväžiť potrebu vyhlásenia mimoriadnej situácie, zavolať riadiaci orgán, posúdiť vývoj situácie, vydať príkazy starostu, realizovať opatrenia na zabezpečenie činnosti, zabezpečiť tok informácií, odvolať mimoriadnu situáciu, zhodnotiť škody a náklady na ZP a pod.).

Záchranné práce sa vykonávajú silami a prostriedkami obce, zložkami integrovaného záchranného systému, útvarmi policajného zboru, technikou a mechanizmami povolanými na vecné plnenie a osobami povolanými na osobné úkony.

V prípade, ak charakter a následky mimoriadnej udalosti vyžadujú vyhlásenie mimoriadnej situácie, je potrebné prijať úlohy a opatrenia na :

- ⇒ uskutočnenie **záchranných prác** silami a prostriedkami z celého územia obce,
 - Starosta obce využije všetky vlastné možnosti ale i možnosti u PO, FO – podnikateľov ale i u obyvateľov obce po stránke personálnej a vecnej
- ⇒ realizáciu a **zabezpečenie evakuácie** pre prípad, že bude potrebné evakuovať obyvateľstvo z obce a pre prípad príjmu obyvateľstva z inej obce (obec Veľké Úľany pre prípad radiačnej havárie JZ Jaslovské Bohunice prijíma a umiestňuje na svojom území evakuantov z obce Zeleneč v počte viacej ako 2 300 osôb., v prípade rozrušenia vodnej stavby Liptovská Mara nad 2 600 obyvateľov z obce Veľká Mača).K realizácii tejto úlohy obec má spracované evakuačné plány.
- ⇒ **zabezpečenie núdzového ubytovania a núdzového zásobovania**.
 - Obec má spracovaný prehľad ubytovacích a stravovacích zariadení využiteľných v prípade mimoriadnej udalosti na zabezpečenie núdzového zásobovania a núdzového ubytovania, k čomu má uzavretú dohodu s prevádzkovateľmi týchto zariadení
- ⇒ **použitie základných zložiek a ostatných zložiek integrovaného záchranného systému**
 - **základné zložky** integrovaného záchranného systému: hasičský a záchranný zbor,
 - záchranná zdravotná služba, - kontrolné chemické laboratórium CO
 - horská záchranná služba, - banská záchranná služba
 - **ostatné zložky** integrovaného záchranného systému: OS SR, obecné a závodné hasičské zbory a útvary, pracoviská vykonávajúci štátny dozor, jednotky CO, obecná polícia, SČK ďalšie.

Podrobnosti o tom, kde sa dajú získať ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany

Ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva a so zabezpečením ochrany pred povodňami je možné získať priamo na miestnom obecnom úrade alebo na Okresnom úrade Galanta, odbore krízového riadenia.

O vykonávaných zásahoch povodňových záchranných prác vám môže poskytnúť informácie aj okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru. Pre prípad výskytu nákazlivých chorôb ľudí a zvierat s informáciami Vám poslúži Regionálny úrad verejného zdravotníctva Galanta resp. Regionálna veterinárna a potravinová správa Galanta.

Rad zaujímavých informácií o mimoriadnych udalostiach a zásadách správania sa pri živelných pohromách je možné nájsť aj na webovej stránke obce.

Dotknutá verejnosť k tejto „Informácii...“ môže podávať pripomienky do 30 dní od jej zverejnenia. Opodstatnené pripomienky sa primerane zohľadnia pri spracovaní plánu ochrany obyvateľstva resp. ďalšej dokumentácie civilnej ochrany obce.

Odkaz na obmedzenia vyplývajúce z ochrany dôverných informácií a utajovaných skutočností

Vyššie zverejnené informácie sú v súlade so zákonom NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a nevzťahujú sa na ne žiadne obmedzenia vyplývajúce zo zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

Zverejnené dňa : .02.2013

Upresnené dňa : .06.2015